

de blauwe klauwier

JAARGANG 14 NR. 1

PERIODIEK VAN VOGELWERKGROEP DE KEMPEN

DE BLAUWE KLAUWIER is een uitgave van VOGELWERK GROEP "DE KEMPEN", en verschijnt 4 keer per jaar.

LOSSE ABONNEMENTEN zijn verkrijgbaar door storting van f26,50 op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep de Kempen te Eindhoven, onder vermelding van "abonnement Blauwe Klauwier". De portokosten zijn in de prijs inbegrepen.

DE REDACTIE bestaat uit: Jack Bos, Fred Geven, Lex Peeters en Jan Wouters. Het redactie-adres is: De Braken 11, 5541 AC Reusel.

VOGELWERK GROEP "DE KEMPEN" beoogt hoofdzakelijk bezig te zijn met vogelstudie en natuureducatie, in het algemeen gericht op de Kempen. Bovendien om de belangrijkste vogelgebieden te kunnen beschermen en eventueel te beheren. Dit alles ten einde vogels te beschermen en de kennis op het ornithologisch vlak te vergroten. Hiernaast kunnen andere activiteiten plaatsvinden, indien die leiden tot algemene natuurbescherming, natuurbeheer, natuurstudie en natuureducatie.

LIDMAATSCHAP kan men verkrijgen door zich te wenden tot de secretaris: P. Busink, Urkhovenseweg 274, 5641 KN Eindhoven, tel 040-814970. Het lidmaatschap begint met een proeflidmaatschap van 3 maanden. De contributie bedraagt f45,-- per jaar; studenten betalen f35,-- en gezinsleden f22,50. De contributie kan gestort worden op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep de Kempen te Eindhoven, onder vermelding van "contributie Vogelwerkgroep"

HET POSTADRES van vogelwerkgroep "De Kempen" is dat van de secretaris: P. Busink, Urkhovenseweg 274, 5641 KN Eindhoven, tel 040-814970.

HET DIA-ARCHIEF wordt beheerd door: Wim de Kroon, Kuikseindseweg 6, 5091 TD Middelbeers, tel. 04244-2329.

NIETS UIT DE BLAUWE KLAUWIER MAG WORDEN OVERGENOMEN, ZONDER VOORAF VERKREGEN SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE REDACTIE!

DE HUISZWALUW (Delichon urbica) IN DE KEMPEN, 1986 - 1987.

W. VEENHUIZEN

Een beknopt verslag van de Huiszwaluwtekening in de Kempen.

Dit jaar zijn er niet zoveel steden en dorpen geteld als in 1986.
Doch voor dit jaar zijn we vol goede moed en revanche.

Velen werkten ook dit jaar mee, met dank van de zwaluwen aan:
Stefan van Baalen, Pierre Boudewijns, Martin v.d. Broek, Broeder Joris,
Piet van Happen, Willem Veenhuizen, Guus Nas, Pierre Marechal en W.
van Zint

Geteld is er in de periode van eind juli-begin /half augustus.

Het Huiszwaluwformulier is goed gebruikt en ingevuld, hierop wordt nog
extra informatie gevraagd, betreffende nestligging, nesthoogte, oude/
nieuwe nesten, nestlokatie, kleurdaklijst en milieu bijzonderheden.

Aan het eind van dit artikel bevinden zich de overzichten per jaar, per
stad/dorp en straat uitgewerkt, voor de steden die in zijn geheel geteld
zijn en dus vergelijkbaar zijn.

RESULTATEN

Stad/Dorp	1984	1985	1986	1987	Teller(s) (ster) (s)
Aalst	0	--	--	--	
Acht	--	± 6	8	11	Pierre Marechal
Bergeyk	--	8	6	--	
Bladel	--	39	--	--	
Breugel	24	20	9	9	Guus Nas
Casteren	27	--	--	--	
Eindhoven*	97	82	53	42	Guus Nas, Jack Bos, Willem V
Geldrop	77	32	36	40	Piet van Happen
Hapert	33	13	14	--	
Heeze	±1	8	15	18	Piet van Happen
Hoogeloon	37	33	--	--	
Leende	34	23	--	5	Piet van Happen
Luycksgestel	37	21	19	--	
Middelbeers	17	8	13	--	
Nuenen	73	43	38	21	Stefan Baalen, W.v.Zint
Oostelbeers	18	30	30	--	
Reusel	68	46	--	--	
Riethoven	--	8	2	--	
Schadewijk	--	--	0	--	
Steensel	21	26	26	27	Pierre Boudewijn, Martin v.d.B.
Veldhoven (ged)	40	21	29	--	
Waalre	40	--	29	--	
Weebosch	23	19	14	--	
Westerhoven	12	10	18	--	
	679	496	359	173	

Kolonies aan boerderijen/huizen in het buitengebied

Achelse kluis	1986	1987	
	± 55	± 63	Broeder Joris

Losse c.q. aanvullende waarnemingen, waarnemer Peer Busink.

Waalre : Dreefstraat 37	2 nesten	al 6 à 7 jaar 2 nesten (med.bew)
Werenfriedstr. 8	1 nest uitgestoken	(1986 3 nesten)
Oude Kerkstr. 8	1 nest? (oud nest?)	
Molenstraat 42	afgestoten, niets meer	
Smeleweg 11	al 10 jaar 1 à 2 nesten	(med.bew)

Soerendonk: Fam.Ras, Heuvel 33 2 nesten (één voor + één achterkant huis)

OPMERKINGEN/BIJZONDERHEDEN PER STAD/DORP

Acht : Allen nieuw gemaakte nesten
Breugel : Na een sterke afname in 1986 (van 20 naar 9 nesten), blijft de populatie nog stabiel
Eindhoven* : Verslag in voorbereiding - afname -
Geldrop : Populatie blijft stabiel - lichte toename
De populatie afd.kerk van zes gehuchten, een verdere afname van 17 nesten in 1986 naar 11 nesten nu.
St.Jozefkerk 8 nesten
Heeze : Populatie blijft stabiel - lichte toename
Leende : Afname - vergeleken met 1985 (23 nesten) nu nog 5 nesten!
Nuenen : Afname trend zet door - enkele bewoners halen nesten eraf (geverfd)
Steensel : Populatie blijft stabiel

RESUMEREND

Het is jammer dat er weinig steden/dorpen geteld zijn, waardoor we een troebel beeld krijgen of er over de gehele linie de afnametrend doorzet of niet.

Plaatselijke veranderingen in de omgeving van de nestlokaties kunnen een verdere afname tot gevolg hebben.

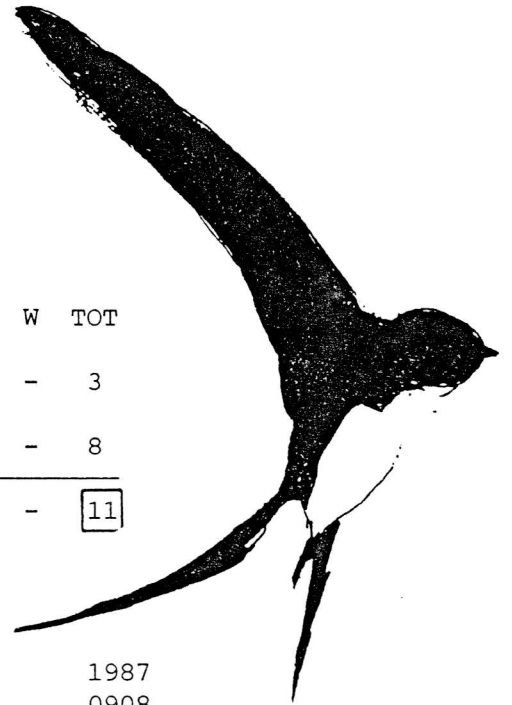
Vooraf het vergaren van goed nestmateriaal (klei, leemhoudend zand) blijkt bij diverse nestplaatsen een probleem te worden.

Het plaatsen van kunstnesten zou hier bevorderlijk kunnen zijn voor het behoud van 'Het Melkstaartje'.

Straten overzicht per dorp/stad

ACHT

Jaar teldag	1986					1987				
	N	O	Z	W	TOT	N	O	Z	W	TOT
30.07										
Waalstr.	1	-	1	-	2	-	3	-	-	3
Waalstr/ Griftln.	-	-	6	-	6	-	8	-	-	8
	1	-	7	-	8	-	11	-	-	11

BREUGEL

Jaar teldag	1986					1987				
	N	O	Z	W	TOT	N	O	Z	W	TOT
Veerstraat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
P.Breugelplein	-	2	-	-	2	-	1	-	-	1
Genovalaan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Weverstraat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bleker	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Isodorusstraat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hubertuslaan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zagerstraat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neptunuslaan	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-
Plutostraat	-	1	-	-	1	-	-	-	1	1
Saturnusstraat	1	2	-	-	3	1	-	-	2	3
Jupiterstraat	-	1	-	-	1	1	-	1	-	2
v.d.Elzenstraat	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
	1	8	-	-	9	2	1	1	5	9

GELDROP

Jaar teldag	1986					1987				
	N	O	Z	W	TOT	N	O	Z	W	TOT
Kerk Zesgehuchten	6	-	4	7	17	3	-	2	6	11
Kerk Braakhuizen	3	-	2	1	6	3	-	3	2	8
Bogarduinstraat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hazelaar	-	-	1	1	2	1	-	3	-	4
Rozelaar	-	1	-	1	2	2	-	2	-	4
Eikelaar	-	-	1	-	1	-	-	1	-	1
Akert	-	1	-	-	1	-	-	1	-	1
Hulst	-	2	-	-	2	-	5	2	-	7
Hooggeldrop	-	1	1	-	2	-	-	-	-	-
Papenvoort	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Elsbroekpad	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-
Houterbrugweg	-	1	-	-	1	-	1	-	-	1
Molenstr(fabr)	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
De Wiel "						2	-	-	-	2
	9	6	9	12	36	11	7	14	8	40

HEEZE

Jaar teldag	1986					1987				
	N	O	Z	W	TOT	N	O	Z	W	TOT
Gebr.de Koningstr.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Herkselseweg	-	-	-	1	1	-	-	-	2	2
Heipolderstraat	1	5	-	3	9	2	6	-	1	9
Dekenkempstraat	-	-	-	-	-	-	2	-	-	2
Dirk Heziuslaan	2	1	2	-	5	1	-	4	-	5
	3	6	2	4	15	3	8	4	3	18

LEENDE

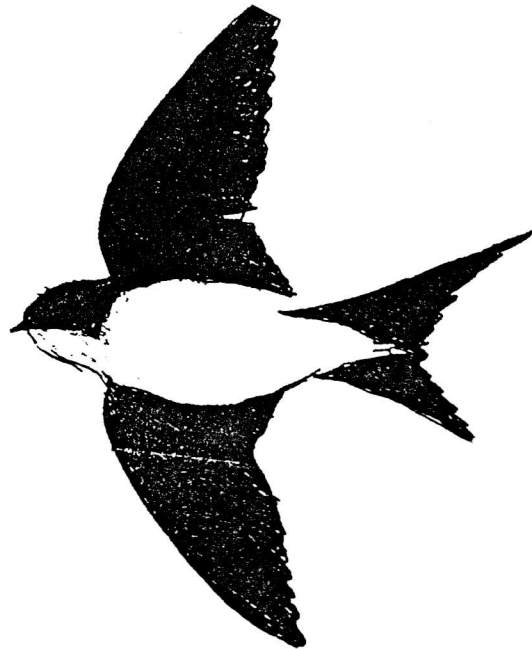
Jaar teldag	1985 2408					1987				
	N	O	Z	W	TOT	N	O	Z	W	TOT
Dorpsstraat	7	2	1	3	13	1	2	-	-	3
Kattestraat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Schoolstraat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Boschhoven	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kerkstraat	-	-	1	4	5	-	-	-	1	1
Lindelaan	-	-	5	-	5	-	-	-	-	-
Marijkeplein			ng			1	-	-	-	1
	7	2	7	7	23	2	2	-	1	5

NUENEN

Jaar teldag	1986 2408					1987 2008				
	N	O	Z	W	TOT	N	O	Z	W	TOT
Acaciastraat	-	2	-	3	5	1	-	1	-	2
Beukenlaan	1	-	-	-	1	-	2	1	-	3
Constantijnstr.	1	-	2	1	4	2	-	3	-	5
Esdoornstraat	-	2	-	-	2	-	2	-	-	2
Eikenlaan	3	-	-	-	3	-	-	1	-	1
Frederiklaan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
J.Catsstraat	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
J.W.Frisostraat	-	-	1	-	1	-	-	1	-	1
Lijsterbesstraat	-	2	1	2	5	-	-	-	-	-
v.Maerlandstraat	-	1	-	-	1	1	-	-	-	1
Plataanstraat	-	-	-	3	3	-	-	1	1	2
Sophiastraat	1	-	1	-	2	-	-	2	1	3
Weverstraat	-	5	1	2	8	-	-	-	-	-
W.A. Straat	1	2	-	-	3	-	-	-	-	-
	7	14	6	11	38	5	4	10	2	21

STEENSEL

Jaar teldag	1986 2307					1987 1508				
	N	O	Z	W	TOT	N	O	Z	W	TOT
Weverstraat	2	3	5	1	11	3	2	9	-	14
Fr.v. Nunenstraat	-	3	-	1	4	-	1	-	2	3
Korte Kerkstraat	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Eindhovenseweg	-	1	-	-	1	-	3	-	-	3
Lange Reen	-	1	-	-	1	-	4	-	1	5
St.Lucieweg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Riethovenseweg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Grote Akkerstraat	1	-	5	-	6	1	-	1	-	2
Doornbocht	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
	5	8	11	2	26	4	10	10	3	27

Verslag van het weekend CAP GRIS NEZ

INLEIDING

9-11 oktober 1987 was weer het inmiddels traditionele weekendje Cap Griz Nez van VWG de Kempen. Er is dit weekend voornamelijk naar vogels gekeken op en rond de Cap. De tellers op de kaap hebben voornamelijk naar de langsttrekkende zeevogels gekeken en de anderen zijn of de duinen ingegaan of zijn met Kees naar Cap Blanc Nez geweest om fossielen te zoeken.

Dit verslagje zal voornamelijk ingaan op de zeetrekwaarnemingen; er is het meeste aandacht aan besteed en dit is ook het enige waarvan de waarnemingen genoteerd zijn. Deze waarnemingen hebben betrekking op 9 uur tellen: 4 uur op zaterdag (10 oktober) en de resterende 5 uur op de zondag (11 oktober). Ze zijn op de gebruikelijke manier verzameld: zoveel mogelijk naar een vast punt kijken en dan de langsvliegende vogels opnoemen met de richting waarin ze vliegen. Het is wel handig als je, zoals dit jaar, Engeland kunt zien, zodat je geen wegvarend richtpunt hebt of verwarring omdat er altijd 10 zwarte, rode enz. boten langsvaren en welke moet je dan hebben???

In tabel 1 kun je een toetaallijst vinden van de waarnemingen die hierna kort worden besproken.

DE WAARNEMINGEN

10 oktober 1987

De dag begon met wat regen en vrij zwakke wind. Dit bleef zo tot ±11 uur waarna het regelmatig ging regenen en er een hardere wind opstak (tot 4B).

De windrichting variëerde behoorlijk maar kwam toch wel voornamelijk uit westelijke richtingen.

11 oktober 1987

De dag begon zeer goed met helder zicht en stevige wind. Later op de morgen wisselden hagel- en regenbuien elkaar af maar daartussen zaten forse opklaringen. Net zoals op zaterdag was Engeland regelmatig zeer goed te zien, wat het tellen sterk vereenvoudigde omdat je richtpunt dan niet steeds verder vaart.

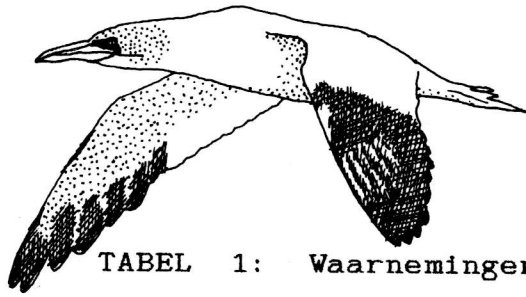
Duikers

10 okt. In de 4 getelde uren werden slechts 2 duikers waargenomen waarvan er slechts een op soort gebracht kon worden: dat was een parelduiker.

11 okt. Op deze dag wat meer duikers (16) dan op de 10e maar nog steeds veel te weinig voor de tijd van het jaar. Al deze duikers trokken naar het zuiden maar op één na allemaal te ver weg om met zekerheid op naam te kunnen brengen. Die ene uitzondering betrof hier een ijsduiker in het 3e zomerkleed, die langsvloog.

Futen

10 okt. Van de "gewone" fuut zijn er acht gezien, waarbij de richtingen gelijk verdeeld waren: 4 noord, 4 zuid. Opvallend is wel dat ze alle 8 rond 9 uur langskwamen (dezelfde exx.?). Ook dit jaar weer de andere grote fuut en maar liefst 2 vogels. Een roodhalsfuut vloog langs naar het noorden en geruime tijd verbleef er een adulte vogel onder aan de kaap. Van de

TABEL 1: Waarnemingen op Cap Gris Nez per uur en richting.

	10 oktober 1987								11 oktober 1987									
	7:05		8:05		9:05		10:05		7:45		8:45		9:45		10:45		11:45	
begin-tijd	8:05		9:05		10:05		11:05		8:45		9:45		10:45		11:45		12:45	
eind-tijd	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z	N	Z
S O O R T																		
Parelduiker	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IJsduiker	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
duiker spec.	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	6	-	4	-	4	-	-
Fuut	-	-	-	2	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Roodhalsfuut	-	-	-	-	1	1TP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
fuut spec.	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Noordse Pijl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1
Grauwe Pijl.	-	4	-	-	-	-	1	-	-	1	-	14	-	19	-	22	-	2
Jan van Gent	-	93	6	138	57	37	19	39	1	43	9	59	5	64	2	69	-	-
Aalscholver	-	-	-	5	-	11	-	106	1	10	-	1	-	1	-	-	-	-
Bl. Reiger	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lepelaar																		
Rotgans	-	-	-	2	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Wilde Eend	-	-	6	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	1	-	5
Pijlstaart	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	4	-	28
Smient	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Wintertaling	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-
Bergeend	-	6	-	13	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Kuifeend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-
Tafeleend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	20
Brilduiker	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
duikeend	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Zw. Zeeëend	9	13	-	17	-	5	-	16	-	18	3	30	1	29	4	49	-	20
Eidereend	-	15	-	-	-	-	-	-	: : : : : ±150TP : : : : : : : : :									
Mid. Zaagbek	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Scholekster	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bontbekplev.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
Rosse Grutto	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Tureluur	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Bonte Strl.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	-
Drieteenstr.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10
steltloper	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	8
Grote Jager	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
Kleine Jager	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
jager spec.	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Drieteenmw.	1	4	3	2	-	2	8	59	2	26	2	14	7	36	6	10	4	10
Dwergmeeuw	2	-	-	-	-	1	2	11	-	1	-	40	-	41	-	4	-	7
Grote Stern	-	-	1	-	2	2	-	10	-	-	-	15	-	16	3	5	-	12
Visdiefje	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
noordse/dief	15	9	-	-	3	14	5	19	-	1	-	-	-	64	3	43	-	8
Dwergstern	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-	1
Alk	-	6	-	5TP	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	5TP
Zeekoet	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1TP
alk/zeekoet	-	9	1	65	1	35	-	11	-	26	-	6	-	41	1	38	10	38

kleinere soorten is er slechts een ex. gezien; dit kon niet op soort gebracht worden.

Pijlstormvogels

10 okt. Deze zaterdag werden enkele voorboden gezien van de grote aantallen op zondag. Er werden 5 grauwe pijlstormvogels gezien.

11 okt. Er werden 4 noordse pijlen van de atlantische ondersoort en 58 grauwe pijlen gezien. Al de noordse werden na 10 uur gezien terwijl ze langs de nederlandse kust vooral tijdens zonsopkomst en -ondergang gezien schijnen te worden.

De grauwe pijlen kwamen (op 1 na) tussen 9 en 12 langs en vaak in kleine groepjes (1 tot 8 exx.) die dan zeer snel langsvlogen. Vaak werden ze pas op het laatste moment ontdekt en soms dan ook niet meer teruggevonden. Dat is te wijten aan hun (vervelende) gewoonte om laag door de golfdalen te vliegen. Ik vermoed dan ook dat er wel enkele gemist zullen zijn. Opvallend was dat ze vooral vlak na de hevige hagelbuien langs trokken.

Jan van Gent

10 okt. Zoals gebruikelijk flinke aantallen Jannen maar vergeleken met andere jaren verschrikkelijk veel adulten en zeer veel trokken er volgens het boekje naar het zuiden. Regelmatig werden er ook nog vlak bij de kaap gezien, zodat ook de minder ervarenen mooie Jannen konden zien. In totaal op zaterdag 343 exx. waarvan er 261 naar het zuiden vlogen.

11 okt. Eigenlijk geldt hetzelfde als op de 10e; waarschijnlijk wat lagere aantallen maar de soort is niet consequent geteld op zondag

door de grote aantallen en grote aantallen andere vogels.

Aalscholver

10 okt. De trek kwam pas na 8 uur op gang en begon ook in kleine aantallen: van 8 tot 9 uur: 5 exx., van 9 tot 10 uur: 11 exx. en van 10 tot 11 uur: 106 exx. Later op de dag werden er nog honderden gezien maar er is na 11 uur niets meer genoteerd (de ACJN-ers waren weg).

11 okt. Deze dag gaf een omgekeerd beeld van dat van de 10e: de grootste aantallen vroeg en na het 3e uur geen meer. Maar wat vooral opviel waren de lage aantallen (13 exx.).

Eendachtigen

10 okt. Er werden slechts 4 soorten gezien en dan ook nog in bedroevend lage aantallen: 60 zwarte zeeëenden tegenover normaal honderden, 19 bergeenden wat wel weer vrij hoog is. Van de wilde eend werden er 6 gezien en van de rotgans slechts 3.

11 okt. Rotgans, bergeend, smient en middelste zaagbek waren allen slechts met 1 ex. vertegenwoordigd wat vooral bij de rotgans enorm tegenviel. Er werden er ook geen op het strand gezien wat andere jaren nogal eens voorkwam. Van de pijlstaart werden er 35 gezien en van de tafeleend 20 die in één groep naar het zuiden trokken. Leuk was de waarneming van 3 langsvliegende brilduikers in een tijd dat ze normaal alleen nog maar in het noorden van ons land zitten. Van de overige eenden was de eider het algemeenste maar ze zaten alleen maar onder de rots op zee en er werden er geen langstrekking gezien. Van kuif- en wilde eend werden er slechts enkele

gezien en de zwarte zeeëend werd in lage aantallen (154) gezien.

Steltlopers

11 okt. Er werden zowel lage aantallen als weinig soorten gezien.

Jagers

11 okt. Er werden 2 grote en 2 kleine jagers gezien die allen naar het zuiden vlogen. Er zijn dit jaar overal weinig jagers gezien maar voor zo'n goede plaats als Cap Gris Nez is dit toch wel erg matig.

Meeuwen

Er zijn als gebruikelijk veel soorten en hoge aantallen meeuwen gezien. Van 2 minder algemene soorten zijn de aantallen genoteerd.

Drieteenmeeuw

10 okt. In het begin van de dag enkele vogels die wat ter plaatse rondzwierven. Later op de dag werden wat hogere aantallen gezien (67) die voornamelijk naar het zuiden trokken.

11 okt. Deze dag gaf een onregelmatig trekverloop te zien met pieken in het eerste en het derde uur en weer stabiel vanaf 10.45 uur. Het lijkt erop dat dit jaar de adulten en juvenielen gescheiden weg getrokken zijn want er zijn naar verhouding veel meer adulten gezien dan andere jaren (volgens mijn geheugen; misschien zou het voortaan verstandig zijn om ook van leeftijd, waar mogelijk, notities te maken).

Dwergmeeuw

10 okt. Van dit sierlijke meeuwtje werden redelijke aantallen gezien maar ook hier weer later in de morgen. Op 4 na vlogen ze alle naar het

zuiden.

11 okt. De zondag gaf een leuk trekverloop te zien: Om 8.30 uur begon de trek om tussen 9 en 10.30 uur zijn hoogtepunt te bereiken met 81 exx. Daarna klapte de trek in en in de twee daarop volgende uren werden nog 11 exx. gezien van dit schitterende meeuwtje.

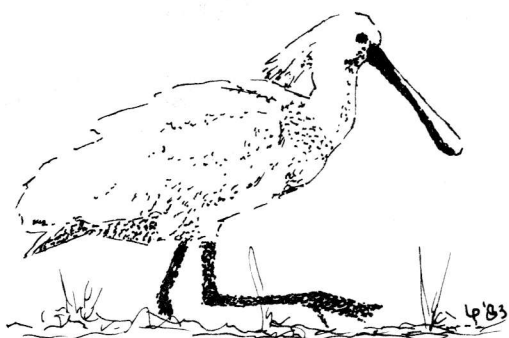
Sternachtigen

11 okt. De sterntrek begon pas na 9 uur en verliep vrij geleidelijk met maar een piek tussen 9.45 en 11.45 uur. Het grootste deel kon niet gedetermineerd worden maar de rest bestond voornamelijk uit grote sterns maar leuk waren 8 dwergsterns. Van de noordse - dief beesten konden er maar 2 op naam gebracht worden; Het bleken twee visdiefjes te zijn.

Alkachtigen

10 okt. Van deze moeilijk te determineren groep werden flinke aantallen gezien. Dat komt mij vreemd voor, want op dagen dat er veel alken/zee-koeten-trek was, was er altijd ook veel duiker- en steltloper-trek. Leuk is wel dat alle gedetermineerde exemplaren alken zijn (11) waarvan er 5 lange tijd bij de kaap rondobberden. Verder werden er 122 ongedetermineerde alkachtigen gezien in deze 4 uur, wat vrij veel is.

11 okt. Dit weekend slechts 1 zee-koet, deze vogel verbleef een groot deel van de zondag op zee rondom de kaap in een groepje van 5 alken. Van deze laatste soort werden er ook 2 langsvliegend gezien. Ongedetermineerde alken of zee-koeten zijn in vrij grote aantallen gezien die zoals gebruikelijk voornamelijk naar het zuiden vlogen. Het totaal (160) is hoog voor zo vroeg in oktober.

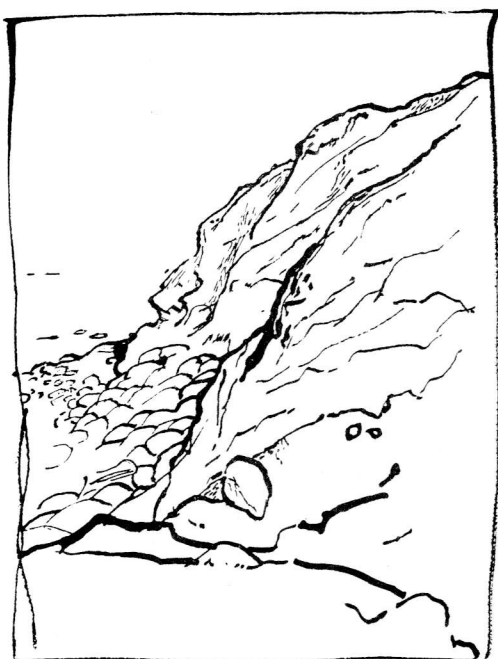

Overige vogelwaarnemingen
10 okt. Verder zijn er niet meer zeevogels gezien maar er zijn nog wel enkele leuke waarnemingen verricht tijdens het tellen. Zo kwamen er rond 11 uur 5 lepelaars overtrekken. Maar vooral opvallend was de zeer sterke zangvogeltrek! Voortdurend waren er zwaluwen te zien van alle 3 de soorten en ook de grote gele kwikstaart liet zich goed horen en zien met een ochtendtotaal van 10 à 15 exx. Ook wat achtergebleven zomervogels kwamen de boel wat opvrolijken: gekraagde en zwarte roodstaarten, paapjes en zelfs nog een tortelduif maar vooral de honderden vinken en graspiepers waren erg opvallend. Zo'n aantallen zangvogels trekken natuurlijk roofvogels aan en die werden dan ook gezien in de

vorm van een smelleken en enkele boomvalken (weinig sperwers).

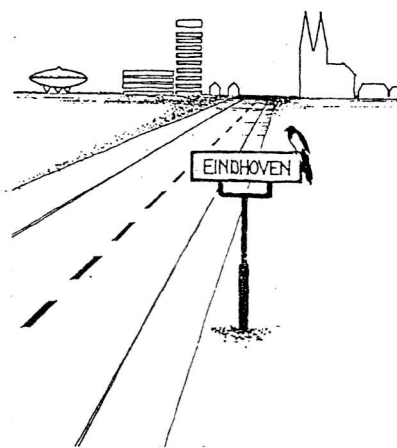
11 okt. Op de kaap zijn vrijwel geen zangvogels gezien op zondag. Maar 's morgens op weg naar de kaap door de duinen lieten vele vogels zich weer bewonderen: 3 ijsgorzen, ±120 fraters, 1 bruine kiekendief, vele vinken en graspiepers. Een andere groep zag en hoorde zelfs een overvliegende grote pieper! Later op de dag verbleven er in de duinen vele geelgorzen, zwartkoppen en lijsterachtigen, zodat ook degenen die niet bij het zee-trektellen waren zich prima vermaakt hebben. (Waar zijn trouwens al die cetti's zangers gebleven die volgens sommigen altijd gehoord werden op de kaap en omstreken?)

Pierre van de Wielen.

STADSVOGELINVENTARISATIE

EINDHOVEN 1984 - 1988

Dit jaar is het laatste jaar waarin we proberen om de inventarisatie van de bebouwde kom van Eindhoven af te ronden. Circa 1200 hectare zal nog gekarteerd moeten worden.

Er zullen nog een paar parken en industriegebieden overblijven die we in de komende jaren zullen onderzoeken. Dat zijn een aantal groengebieden zoals omgeving Karpendonkse Plas, omgeving Evoluon en parken als Henri-Dunant-, Genderpark, Dommel met Stadswandelplantsoen en Verpleeghuis St. Joseph Burgh. Ook de vogelwereld van enkele industrieterreinen: De Hurk en Philips worden dan onderzocht.

Oproep

Gaarne zou ik iedereen die in Eindhoven of het gebied er rondom woont, willen vragen of zij zin en tijd hebben om een gedeelte van de stad te inventariseren. Mocht je vogelkennis niet zo goed zijn: geen nood. Je fietst dan gewoon mee met "de" inventariseur of -trice; de vogelzang en het karteren zullen je dan spoedig eigen zijn.

Het onderzoek

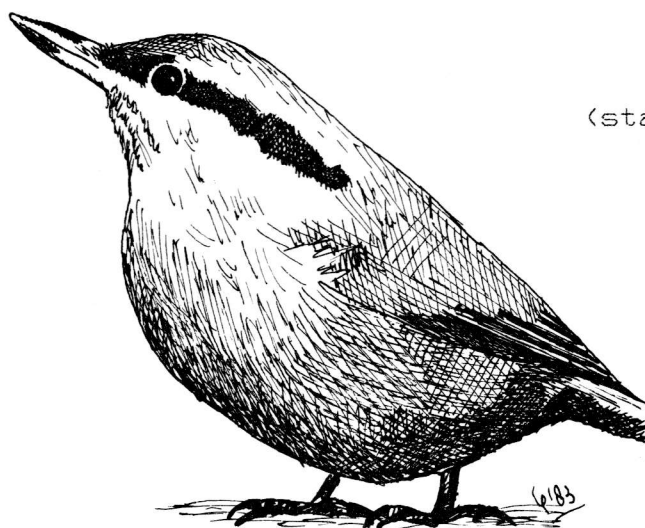
De inventarisiemethode die wordt gehanteerd is de karteringsmethode volgens "Bloem" (zie Handboek voor Vogelinventarisatie, bladzijden 50 en 51).

De inventarisatietijd loopt van maart tot en met juni, eventueel nog juli voor aanvullende waarnemingen. Het is de bedoeling om 2x per maand het gehele gebied te karteren. Als criterium hebben we gesteld dat je voor ca. 75 hectare stad, 3 uur nodig hebt om het gebied geheel te karteren. Dus 4 uur per 100 ha.

Er zijn al 57 soorten "broedvogels" (territoriumhoudende) binnen de bebouwde kom genoteerd. Op naar de 60...!

Voor verdere informatie en opgave van medewerkers:

Willem Veenhuizen
Bussele 32
5641 PB Eindhoven
040-816913
(stadsvogelprojectgroep)

VOOR U GELEZEN.

In Ringing & Migration van oktober 1987 staat een overzichtsartikel van Bairlein dat laat zien hoe lange-afstandstrekkingers zoals de Tuinfluiter zijn aangepast aan de problemen die de trek over de Sahara met zich meebrengt. Daarin wordt op grond van veld- en laboratoriumonderzoek de hypothese van Moreau nader genuanceerd.

Moreau veronderstelde in 1972 dat trekvogels die ten zuiden van de Sahara overwinteren, de woestijn in één ruk oversteken omdat er geen voedsel en water is en dus ook geen mogelijkheid om bij te tanken onderweg. Van de trekkende zangertjes dacht hij dat die hun non-stop vlucht beginnen ten noorden van de Middellandse Zee. Dat zou dan een vlucht van minstens 2200-2500 km moeten zijn waar ze zeker 40-60 uur over zouden doen. Hij kwam tot deze hypothese omdat er geen veldwaarnemingen van rustende trekvogels in de Sahara bekend waren. Verder wezen laboratoriumwaarnemingen van de trekronst bij gekooide zangertjes erop dat de piek van de onrust viel op het moment dat de Sahara overgestoken moest worden. En de enorme vetvoorraad (tot 100% van het normale lichaamsgewicht) voor en tijdens de trek in het najaar en het voorjaar maakt een lange non-stop vlucht over ecologische barrières mogelijk.

Maar uit berekeningen van de hoeveelheid vet die nodig is om die grote afstand af te leggen, blijkt dat een Tuinfluiter onder gunstige omstan-

digheden, met de wind in de rug, minimaal 8 gram vet nodig heeft. Bij vangsten ten noorden van de Middellandse Zee in het najaar is het grootste deel van de Tuinfluiter echter lichter dan 23 gram. Dit wijst op een vetvoorraad van minder dan 8 gram hetgeen zou betekenen dat slechts een minderheid de oversteek met succes kan volbrengen.

Als de meeste trans-Sahara-trekkingers dat in een nonstop vlucht doen dan zullen er in oases in de Sahara maar weinig trekvogels waar te nemen zijn. De vogels die er neerstrijken doen dat omdat hun reservevet op is, en zullen dan ook in slechte conditie zijn anders waren ze wel doorgevlogen. Bairlein is gaan kijken in oases en trof er veel vogels aan. Vrijwel alle soorten waarvan bekend is dat ze de Sahara oversteken werden waargenomen. Er werden ook vogels gevangen en geringd. De conditie van deze vogels was goed en in tegenstelling tot wat de hypothese van Moreau zou doen verwachten was het aandeel magere exemplaren slechts klein. Van de lichtere vogels werd een groter percentage een of meer dagen later teruggevangen dan van de zwaardere. Lichte vogels bleven ook langer ter plaatse dan vette. Teruggevangen vogels waren gemiddeld zwaarder dan bij de eerste vangst. Bij proeven bleken magere vogels alleen overdag actief te zijn en te eten, terwijl vette vogels alleen 's nachts actief waren en niet aten.

Dit alles leidt tot de

conclusie dat nachttrekkers in de Sahara landen als ze een geschikte plaats zien. De vogels met een flinke vetreserve kruipen uit de zon en rusten daar tot de avond om hun tocht daarna weer voort te zetten. Voor deze vogels is een plaats met schaduw al voldoende. Ze vallen door hun inactiviteit nauwelijks op. De vogels zonder of met weinig vet zijn aangewezen op voedsel op de rustplaats. Ze fourageren overdag totdat hun vetvoorraad weer zo groot is dat ze de trek kunnen voortzetten.

In de westelijke en centrale Sahara zijn er slechts weinig gebieden zonder enige geschikte rustplaats. In het westen en van de Hoge Atlas naar het zuidoosten tot het Tsjaadmeer komen overal geschikte biotopen zoals rivierbeddingen, oases en bergkammen met schaduw voor.

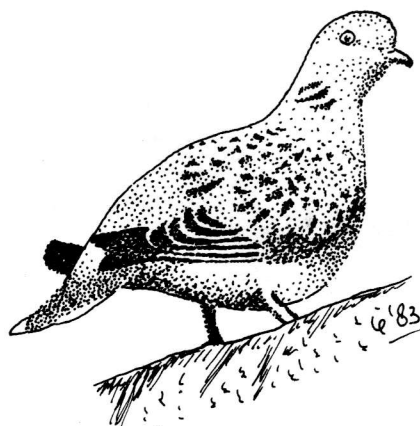
Het lijkt er dus op dat een nonstop vlucht over de Sahara eerder uitzondering is dan regel. De meeste langeafstandtrekkers onder de zangertjes steken de Sahara stapsgewijs over. Het alleen maar 's nachts over de woestijn trekken is ook gunstig om het waterverlies te beperken.

Als de Middellandse Zee en de Sahara niet ineens worden overgestoken kan men ook in noord-Afrika ten noorden van de Sahara veel trekvogels verwachten. Bairlein is daar ook gaan kijken. In het noor-

den van Algerije ving hij duizenden trekkers waaronder veel Tuinfluiters. De meeste wogen minder dan 20 gram en hadden een matige vetreserve. Ook hier bleken de magerste vogels het langst te blijven en in die tijd snel een vetvoorraad aan te leggen. Dit wijst erop dat rustgebieden in het noorden van Afrika veel belangrijker zijn voor doortrekkende zangertjes dan eerst werd verondersteld. Het aanleggen van een flinke vetreserve die nodig is om met succes de Sahara over te steken, gebeurt in veel gevallen pas daar.

Het opslaan van reservevet gebeurt door meer te eten dan normaal en door het voedsel efficiënter te verteren. Meer eten dan normaal wordt pas interessant voor een vogel als het voedsel plaatselijk massaal voorkomt anders kost het te veel extra tijd en energie. Plantaardig voedsel komt vaker plaatselijk massaal voor dan dierlijk. Mogelijk is dat de reden waarom ook de Tuinfluiter in het najaar bessen gaat eten. Om er vetter van te worden moeten de bessen wel voldoende voedingsstoffen, vooral vet, bevatten. Dat is in onze gematigde streken niet het geval, maar in het mediterrane gebied zeker wel. Het is dus ook gunstig om de vetreserve pas daar aan te leggen.

Jan Wouters

VOGELVARIA

VEEL AALSCHOLVERS IN NAJAAR 1987

Toen ik nog maar pas lid was van de ACJN was een aalscholver op een excursie nog genoeg voor grote opwinding want we zagen er hoogstens 2-4 per jaar Geleidelijk nam het aantal waarnemingen toe maar niet zo sterk als het aantal broedparen in Nederland en de rest van West-Europa. Bij gericht trektellingen door de Wielewaal bij Mol werden behoorlijk grote aantallen (meer dan 300) gezien, die vreemd genoeg niet in de nederlandse Kempen werden opgemerkt. Daar is dit najaar verandering in gekomen.

Op 5 september werd bij de Reuselse Moeren één overtrekkende aalscholver gezien die laag naar het zuiden vloog. De volgende waarneming liet toen niet lang op zich wachten want op de 27e werden er 's morgens vroeg bij Casteren 21 exx. gezien. Opvallend was hierbij dat ze, voor zover ik ze kon volgen, precies de loop van de Grote Beerze volgden.

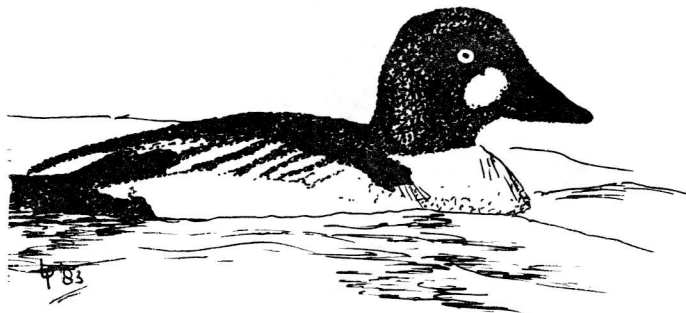
Daarna ben ik een paar weekenden niet op excursie geweest, maar meteen de eerste excursie was het weer raak. En hoe! Op 17 oktober stond ik bij de Flaes met iemand van de

BJN te praten toen er 2 aalscholvers aan kwamen vliegen waarvan er één een kuifaalscholver bleek (zie hierna). Terwijl we die met de kijker volgden kwam er alweer een groep aan die we dus even later ook zagen. Deze groep werd begroot op zo'n 95-100 exx. De groep was nog niet uit zicht toen de volgende aalscholvers zich al aandienden, en weer een forse groep: 91 of meer. In totaal dus 180-200 exx. in minder dan een kwartier! De volgende dag werden er, op weg naar ons herfstkamp, nog 9 gezien in Veldhoven, die net als die van de voorgaande dag naar het zuidwesten trokken.

Toen werd het een tijdje rustig tot mijn laatste aalscholver in de Kempen in 1987, die op 21 november over Eersel naar het noordwesten vloog.

In totaal dit najaar 211+ aalscholvers en dit zijn alleen nog maar mijn waarnemingen. Het zou misschien de moeite waard zijn om alle aalscholverwaarnemingen van dit najaar centraal te verzamelen voor een verslagje. Wie heeft er zin in en tijd hiervoor??

Pierre van de Wielen.

WAARNEMING KUIFAALSCHOLVER BIJ DE FLAES

Op 17 oktober 1987 was ik samen met een lid van de Belgische Jeugdbond bij de Flaes aan het vogelen. Opeens werd onze aandacht getrokken door 2 redelijk forse vogels die vanaf het oosten kwamen aanvliegen. Al snel bleken het aalscholvers te zijn maar de ene bleek een stuk kleiner dan de andere (spannend hè). Dit werd eerst afgedaan als het gebruikelijke (?) verschil tussen het mannetje en het vrouwtje of juveniel en adult. Maar al snel zagen we dat bij het kleinere beest de vleugelslag

sneller was en het silhouet anders. Vooral de hals week af: hij was een stuk korter en slanker gebouwd. Toen de vogel dichterbij kwam viel ook het dunne snaveltje op.

Het betrof hier een juveniele vogel gezien de hoeveelheid lichtbruin op de bovenborst, die bij een gewone aalscholver veel groter is.

Dit is voor zover ik en de avifauna weten de eerste waarneming van deze soort in de Kempen.

Pierre van de Wielen.

OP VLINDER JAGENDE SPERWER

Op 29 september 1987 was ik al lopend mijn nieuwe woonplaats (Arnhem) aan het verkennen toen ik in een van de buitenwijken een mannetje sperwer ontdekte.

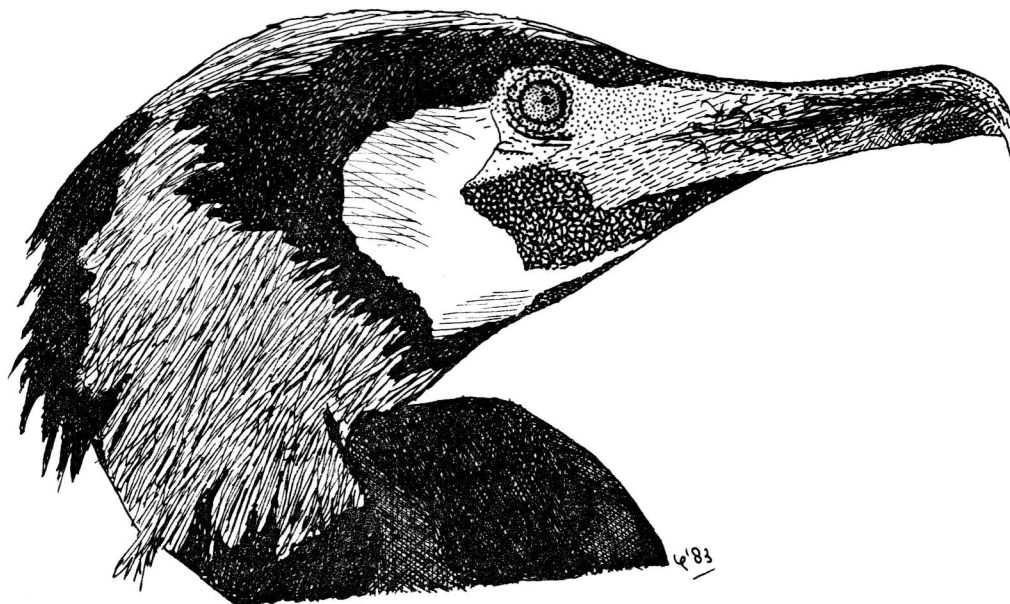
Ik merkte de vogel op door de vreemde capriolen die de vogel uithaalde. Nieuwsgierig liep ik naar de sperwer toe die nog steeds fanatiek aan het stuntsen was. Dichtbij gekomen bleek een atalanta het doelwit te zijn. Ondanks de acties van de sperwer bleef de

vlinder rustig doorvliegen en werd na een paar minuten weer met rust gelaten.

Is zo'n sperwer met boomvalk-allures al eens eerder gezien of is er iets dergelijks uit de literatuur bekend?

Pierre van de Wielen.

N.B. Het Handbook van Cramp & Simmons vermeld vlinders niet als prooi, wel kevers en libellen. (Jan Wouters)

BOSUIL BRENGT HET NIET VER

Sinds de Bosuil op Koningshof broedt heb ik er 12 jongen van geringd. Daarvan is nu de eerste terugmelding binnen. Een op 27 april 1984 op Koningshof te Veldhoven geringde jonge Bosuil werd op 27 mei 1987 dood gevonden bij de Valkenswaardse visvijvers.

Daarmee past hij helemaal in het beeld van de Bosuil:

een echte standvogel, die slechts een kleine afstand aflegt voor hij zich vestigt. De vogel kan twee of drie broedseizoenen zijn bijdrage hebben geleverd aan de uitbreiding van zijn soort in de Kempen. Heel oud is hij niet geworden.

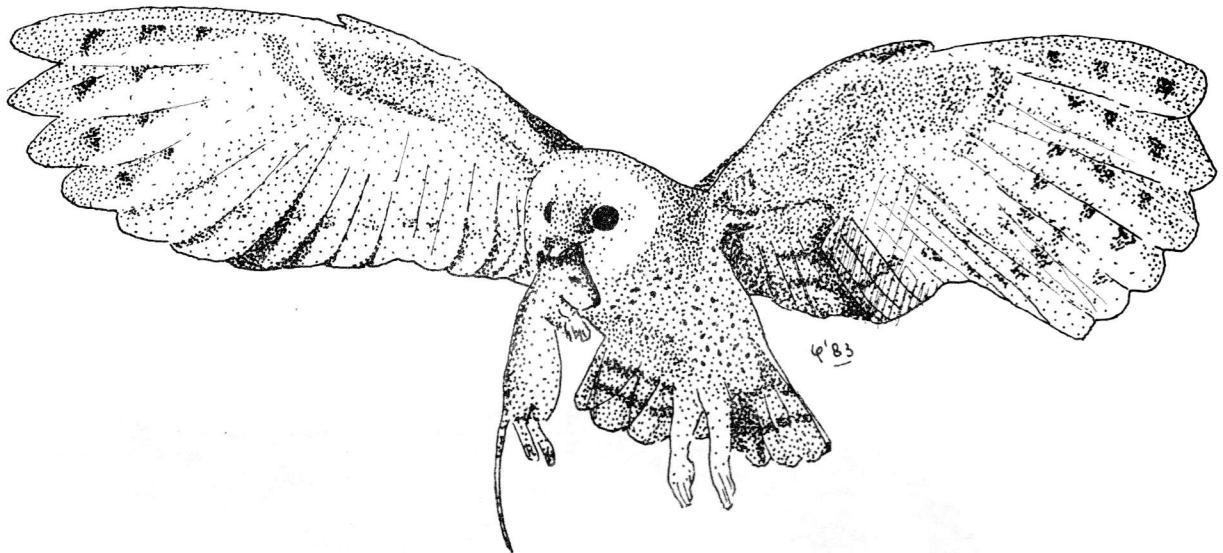
Jan Wouters.

DANKUBEDANKTDANKUBEDANKTDANKUBEDANKTDANKUBEDANKTDANKUBEDANKTDANKU

Bij deze bedankt de feestcommissie iedereen die meegeholpen heeft om van de jaarvergadering een prachtig feest te maken. Zonder iemand te kort te doen een extra bedankje voor lezinghouder Rob Bijlsma, Bob van der Wijk en zijn team, de artiesten in het bijzonder Jos Smits, de videoploeg onder leiding van Jan Kolsters. Nogmaals iedereen bedankt en hopelijk tot volgend jaar.

De feestcommissie:

Albert, Martin, Pierre, Piet.

HIER HAD OOK EEN STUKJE VAN JOU KUNNEN STAAN !!!

NOGMAALS ZILVERMEEUW MET KLEURRINGEN BIJ CAP GRIS NEZ

Ik heb nog wat gegevens gekregen over de zilvermeeuw met kleurringen die op 11 oktober 1987 op het strand ten zuiden van Cap Gris Nez werd gezien (zie Blauwe Klauwier 1987:4 blz.11). Nadat hij op 10 juli 1986 werd geringd op Schouwen is hij daar ook nog gezien op 20 juli, 27 juli, 3 augustus en 2 september van datzelfde jaar. Daarna is hij ruim een jaar uit het zicht verdwenen voor wij hem bij de kaap zagen.

Jan Wouters.

VER VAN DE KOLONIE FOERAGERENDE ZWARTE STERNS

Tijdens mijn stage in mei en juni van dit jaar (1987) moest ik vrij regelmatig in de bossen van de Opperheide (Valkenswaard) zijn. Direct aan het bos grenzen enkele weilanden met nog veel paardebloemen, pinksterbloemen en dergelijke. Vanwege het ruige karakter en de gunstige ligging vermoed ik dat er veel insecten voorkwamen.

In juni werden hier enkele malen foeragerende zwarte sterns waargenomen. Ze foeraerden dan uitsluitend boven dit weiland en de aangrenzende bermen en ruigtes. Opvallend was dat de aanwezige sloten gemeden werden.

Gezien de richting van aankomst en vertrek waren de vogels afkomstig van de Malpie-kolonie (afstand ruim 2 km.). Ik kom vrij regelmatig in die omgeving maar ik had de zwarte sterns tot nu toe al-

leen op de Malpie zelf zien foerageren. Was er misschien te weinig voedsel voor de dit jaar aanwezige grote aantallen broedvogels (± 24 paartjes) zodat ze moesten uitzwerven om aan voldoende voedsel te komen?

Later in juni werd er ook nog op een ander plaats een dergelijke waarneming gedaan tussen Walik en Eersel waar toen een paar zwarte sterns boven een geploegde akkers aan het foerageren waren. Door haast kon niet vastgesteld worden hoelang ze gebleven zijn en in welke richting ze weggevlogen zijn. Waarschijnlijk zijn ook deze vogels van de Malpie afkomstig. Ik verwacht eind juni geen zwarte sternentrek meer. Zijn hier misschien nog meer waarnemingen van? Reacties naar mij a.u.b.

Pierre van de Wielen.
Plonderijen 36
5541 TB Reusel
04976-2448

WIST U DAT...

- De jaarvergadering weer zeer goed is verlopen al was het de 13e keer.
- De opkomst goed was maar altijd beter kan.
- Er kort samengevat 3 hoogtepunten waren: 1. Rob Bijlsma, 2. Jos Smits, 3. Video.
- De tentoonstelling "Vogels in de stad Eindhoven" meer dan 20.000 bezoekers trok.
- Deze tentoonstelling ook in Den Haag vertoond zal worden.
- Het jammer is dat er zo weinig V.W.G.-ers op de lezingen in het M.E.C. waren.
- Wie een lezing mist, kennis mist.
- De ringer van de V.W.G. het druk gaat krijgen.
- Er dit jaar 3 mannetjes en 3 vrouwtjes V.W.G.-ers worden geringd.
- Dit een paar mooie terugmeldingen op kan leveren.
- Er veel mensen al lang wachten op formulieren voor de bekendtelling.
- Het jammer is dat de coördinator van deze telling het zo af laat weten.
- Daardoor de telling dreigt te verdwijnen.
- Dit na zoveel jaren erg jammer zou zijn.
- Een proeflid ook echt moet proeven.
- Je ook dit jaar weer met leuke en nuttige projecten mee kunt doen.
- Projecten als B.S.P., B.M.P., Bosuilen, Malpie, Plateaux, Nachtzwaluwen, Leenderbos, etc., georganiseerd worden om aan mee te doen.
- Men zich voor deze projecten op kan geven bij Tom en Piet.
- Proeven niet alleen op proefleden hoeft te slaan.
- Een goed verstaander maar een half woord nodig heeft.
- Ik iemand zoek die "Wist U dat..." over wil nemen.
- Iedereen een prettig telseizoen wordt toegewenst.

Houdoe,

PIET

VOGELREVALIDATIE — CENTRA

IN DE KEMPEN :

-
- J. F. Mollen	Vinklaan 5	5561 TL Riethoven
04970 - 4025.
- L.J.Th.M. Smulders	Korfvlechterwei 4	5551 SW Valkenswaard
04902 - 12196.

ADRESSEN BESTUURSLEDEN

Voorzitter:	Marco Bakermans
Klaproos 17
5527 KG Hapert	04977-5862.
Secretaris:	Peer Busink
Urkhovenseweg 274
5641 KN Eindhoven	040-814970.
Penningmeester:	Guus Nas
Mirabelweg 23
5632 PA Eindhoven	040-412880.
Biologisch secretariaat:	Piet van Happen
Waardstraat 15
5662 EN Geldrop	040-862739.
	en: Tom Heijnen
Boschdijk 1081
5626 AG Eindhoven.	04909-2128.
Algemeen lid:	Maarten Manders
Huygenshof 4
5505 NP Veldhoven.	040-543644.

INHOUD: jaargang 14 no. 1 (1988)

Willem Veenhuizen	De Huiszwaluw (<i>Delichon urbica</i>) in de Kempen 1986-1987.	1
Pierre v.d. Wielen	Verslag van het weekend Cap Gris Nez.	6
Willem Veenhuizen	Stadsvogelinventarisatie Eind- hoven 1984-1988	11
Jan Wouters	Voor U gelezen.	12
P. v.d. Wielen e.a.	Vogelvaria	14
Piet van Happen	Wist U dat...	18

Tekeningen: Fred Geven
Lex Peeters
Willem Veenhuizen